

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบระบบ EDI และระบบ ebXML ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบระบบ EDI และระบบ ebXML ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งเพื่อทราบ ข้อดี ข้อเสีย ของระบบ EDI และระบบ ebXML และเข้าใจถึงปัญหาต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการทำงานผ่านทั้งสองระบบ และหาวิธีที่สามารถปฏิบัติงานร่วมกับระบบ ebXML ร่วมกับการทำงานของกรมศุลกากรให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและโปร่งใส รวมไปถึงเพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ระบบ ebXML ของกลุ่มตัวอย่างในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรให้มีความถูกต้องตามหลักการที่กรมศุลกากรได้วางไว้

โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ระหว่างวันที่ 24 – 31 มีนาคม 2550 ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทสยามสากลบริการ จำกัด จำนวน 3 ท่าน แบ่งเป็นผู้บริหารระดับสูง 1 ท่าน และผู้บริหารระดับผู้จัดการอีก 2 ท่าน
2. ผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร ของบริษัท สยามสากลบริการ จำกัด กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติพิธีการนำเข้า 3 ท่าน และผู้ปฏิบัติพิธีการส่งออก อีก 1 ท่าน
3. ผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรการส่งออกของ บริษัท โปรเฟรท อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด รวม 2 ท่าน
4. ผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรการส่งออก ของ บริษัท เอส. เอ็น. พี ลอจิสติกส์ จำกัด จำนวน 1 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) เกี่ยวกับรายละเอียดในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรทั้งการนำเข้าและการส่งออกจากกรมศุลกากร และศึกษาจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (Internet) วิทยานิพนธ์ (Thesis) ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ขั้นตอนการทำงานของระบบ ebXML นั้น มีการกรอกข้อมูลใบขนสินค้าอย่างละเอียดทุกรายการ ส่วนการตรวจปล่อยสินค้าและการเสียภาษีสามารถทำได้โดยทำงานผ่านระบบ ebXML ทุกขั้นตอนโดยผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ หลังจากนั้นสามารถไปปรับสินค้าได้ที่จุดตรวจปล่อยสินค้า ซึ่งทำให้การทำงานมีความสะดวกมากกว่าระบบ EDI กล่าวคือ เป็นการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ระหว่างกรมศุลกากรและผู้ส่งข้อมูลทุกขั้นตอน ตั้งแต่การส่งข้อมูลใบขนสินค้า การตรวจปล่อย และการชำระค่าภาษี อีกทั้งช่วยประหยัดเวลาในการปฏิบัติการด้วยระบบ ebXML เพิ่มความสามารถในการทำงานได้ในปริมาณ

ที่เพิ่มขึ้นด้วย ในส่วนความปลอดภัยของข้อมูลในระบบ ebXML ใช้การเข้ารหัสถึง 2 ครั้งซึ่งเป็นการยากที่จะเปิดข้อมูลอ่านได้ง่ายสำหรับผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบ XML ซึ่งมีมาตรฐานในการอ่านข้อมูลที่ยากกว่าภาษาของระบบ EDI นอกจากนี้ระบบ ebXML สามารถเพิ่มความโปร่งใสในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรมากกว่าระบบ EDI เพราะเป็นการทำงานผ่านระบบคอมพิวเตอร์ในทุกขั้นตอน อีกประการคือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบ ebXML คือการส่งข้อมูลผ่านระบบ ต้องส่งข้อมูลอย่างละเอียด ซึ่งมีปริมาณมากและเสียค่าใช้จ่ายในการส่งสูงกว่าระบบ EDI แต่ไม่ต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เพราะสามารถทำธุรกรรมต่างๆ ได้โดยผ่านระบบ ebXML และไม่ต้องนำเอกสารต่างๆ ไปยื่นต่อกรมศุลกากร คือ นำไปยื่นในการตรวจปล่อยสินค้าหรือจ่ายค่าภาษีนำเข้าหรือส่งออก อีกทั้งไม่ต้องพิมพ์เอกสารใดๆ ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรต่างๆ เหมือนระบบ EDI

นอกจากนี้ในการศึกษาครั้งนี้ยังได้รับคำแนะนำในการปรับใช้การปฏิบัติพิธีการศุลกากรด้วยระบบ ebXML ให้มีประสิทธิภาพจากกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้ คือ

ผู้ประกอบการ จำเป็นต้องแยกประเภทสินค้าใน Invoice ให้มีข้อมูลน้อยที่สุด เพื่อป้องกันการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการส่งข้อมูล พยายามติดตามประกาศต่างๆ ของกรมศุลกากรอย่างต่อเนื่อง และเลือกตัวแทนปฏิบัติพิธีการที่มีความชำนาญและมีความซื่อสัตย์

กรมศุลกากร ควรเตรียมบุคลากรให้พร้อมสำหรับระบบ ebXML มีการประกาศใช้ระบบแบบค่อยเป็นค่อยไป ในช่วงแรกควรมีการยกเว้นความผิดพลาดเพื่อทำให้เกิดความชำนาญในการทำงานร่วมกับระบบ ebXML และควรมีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติพิธีการที่เหมือนกันในทุกหน่วยงานต่างๆ ของกรมศุลกากร อีกทั้งทำการสำรวจความพร้อมของทุกฝ่ายในการประกาศใช้ระบบใหม่

ตัวแทนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความตื่นตัว พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและติดตามข้อมูลข่าวสารจากกรมศุลกากร พร้อมแจ้งความเปลี่ยนแปลงให้กับผู้ประกอบการอย่างสม่ำเสมอ ปกป้องผลประโยชน์ของผู้ว่าจ้างให้มากที่สุดและแก้ปัญหาให้ถูกต้องและมีความเหมาะสม ไม่ส่งผลเสียต่อผู้ว่าจ้างในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรในแต่ละครั้ง

ด้วยหลักการทำงานของระบบ ebXML นั้น มีความสะดวกและรวดเร็วกว่าระบบ EDI มาก นับว่าระบบ ebXML เป็นการพัฒนาจากข้อเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติพิธีการศุลกากรผ่านระบบ EDI ทั้งสิ้น หลังจากการทดลองใช้ระบบ ebXML ณ ปัจจุบันนี้ พบว่า ทุกหน่วยงานกล่าวคือ กรมศุลกากร ผู้ประกอบการและผู้ที่เป็ตัวแทนในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ยังไม่พร้อมในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรด้วยระบบ ebXML เท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานระบบ EDI เพราะแต่ละฝ่ายยังไม่เข้าใจการทำงานของระบบ ebXML ดีเท่าที่ควรและมีแนวทางในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรที่ยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการทั้งการนำเข้าหรือส่งออก เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร และตัวแทนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร แต่จากการศึกษาหลักการของระบบ ebXML รวมไปถึงการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายที่ต้องมีแผนการ

ปฏิบัติงานที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ก็จะเป็นสร้างความเชื่อมั่นว่า ถ้าระบบ ebXML ทำงานได้สมบูรณ์จะสามารถทำงานได้ดีหรือพูดได้ว่าเป็นการแทนที่ระบบ EDI ได้อย่างแน่นอน กล่าวคือ มีความสะดวกและรวดเร็วในการทำงาน และช่วยในเรื่องความโปร่งใสในการปฏิบัติพิธีการ รวมไปถึงการช่วยยกระดับกรมศุลกากรสู่ระดับสากล และเป็นการเตรียมความพร้อมของกรมศุลกากรในการเป็นศูนย์กลางการเป็น National Single Window ตามมติคณะรัฐมนตรีด้วย

ปัจจุบันการประกาศใช้ระบบ ebXML ของกรมศุลกากรนั้นเร็วต่อการเตรียมความพร้อมของการปฏิบัติพิธีการด้วยระบบ ebXML ดังนั้นทุกฝ่ายยังไม่สามารถปฏิบัติพิธีการศุลกากรด้วยระบบ ebXML ได้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพดังที่กรมศุลกากรตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้นจึงเกิดเป็นปัญหาในการเริ่มใช้ระบบ ebXML ในช่วงแรก และมีการผ่อนผันให้มีการใช้ระบบ EDI ควบคู่ด้วยในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร